

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdi-Vásárhely, 1901. október 31.

Csütörtök.

XX. évfolyam 86. szám.

Előfizetési árak:
Égész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyesszám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények. Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendő.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petítősrért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények s nyiltterek díja előre fizetendő.

Vaszary Kolos.

1891. évi október 30-án nyújtatott át Vaszary Kolos hercegprimás ő eminenciájának a király dekrétuma, melylyel Magyarország primásává neveztetett ki. A kinevezés sokaknak meglepetés volt. A püspöki kar egynél több tagjának nevét terjesztették Simor János utóda képpen. Ez egyházfejedelmek várakozása jogosultabbnak látszott, mint a pannonhalmi főapáté, ki addig szerényebb körben zajtalanul működött, s nem gondolt arra, hogy ily magas állásra jusson, hol az a kötelesség és lehetőség hárult reá, hogy hatalmasabban nyuljon bele az események menetébe. De igen fontosak voltak az okok, melyek Ő Felsége akkori tanácsadóit arra indították, hogy a minden hercezságtól ment szelidlelkű, épp oly istenfélő, mint hazafias pannonhalmi főapát mellett keljenek sikra. A béke a felekezetek közt s a katolikus egyház és az állam közt megrendült és a folytonos villongás veszedelmes összeütközések hírnöke volt. Ebben a tikkasztó légkörben a magyar kormány Vaszaryra irányította tekintetét s állhatatosan ragaszkodott hozzá minden eselszövés daczára, melyet Rómában és Bécsben fontak. A király bölcsessége felismerte, mily sok függ a helyes választástól és a felekezeti béke érdekében Vaszary Kolos mellett döntött. Csak ma, egy évtized múltán vagyunk képesek teljesen méltányolni, mily szerencsés sugallat volt Vaszary Kolost ültetni a legmagasabb egyházi méltóságba, melyet a magyar király adhat. Az új primás egyetlen szóval meghatározta egyházkormányzati programját, oly határozottsággal, mely minden kételyt, minden félremagyarázást feltétlenül kizár. „Pax“ a jelszava és az az istenbéke, mely egész valóját eltölti s mindenkiné, a más vallásuaknak is oly rokon szenvedés teszi őt, volt az, mire a legelső nap-tól kezdve törekedett s amit állhatatossága által el is ért. A küzdelmek ugyan nem maradtak ki, de nem fajultak el, nem okoztak mélyreható károkat s nem vivattak oly fegyverekkel, melyek a kiengesztelést lehetetlenné tették volna. Ezt a nagy érdemét a hercegprimásnak el kell ismerni s kétséges, vajon másban meg lett volna-e hasonló mértékben az arravalóság. E nagy érdem mellett kell-e még a hercegprimás kitünő tulajdonságainak gyöngy soráról, fényes szónoki tehetségéről, mely tudományosságáról és kimeríthetetlen ember-szeretetről külön megemlékeznünk? Ki nem ismeri ezt hazánkban s ki nem tudja, hogy Vaszary kivált a szegényeknek és szűkölködőknek nyitotta meg szí-

vét, kik benne látják megtestesülve azt az irgalmasságot, mely Krisztust örök mintaképpé tette s mely minden jóember tulajdonsága.

Az első évtized befejeztével ezrek és ezrek benső kívánata száll ég felé, hogy a Mindenható tartsa meg Vaszary Kolost még évek során át, hogy teljesíthesse nagy küldetését a király, a haza és az egyház szolgálatában.

A hét éven aluli gyermekek. Mélységes nyomornak a sötét képe tárul elénk a belügyminiszternek egyik rendeletéből, melyet legközelebb a törvényhatóságokhoz intézett. Előrebocsátván, hogy az országos betegápolási alap terhére ápolott hét éven aluli gyermekek száma az utóbbi időkből oly jelentékenyen szaporodott, hogy az alapnak e célra előirányzott hitelét máris jelentékenyen túl kellett lépni, ami nagyrészt annak tulajdonítandó, hogy a közigazgatási hatóságok az elhagyottság nyilvánításánál igen sokszor felületesen járnak el, felhívta a törvényhatóságokat, hogy az államkincstár s az adózó közönség érdekeinek a megóvása szempontjából is adják utasításul az elsőfoku közig. hatóságoknak, hogy ezentúl az elhagyottságot kimondó határozat meghozásánál a legnagyobb szigorral járjanak el, s nevezetesen tüntessék ki a következőket: a) családek-nél szolgálatuk minőségét s azt, hogy a gyermekek fenntartásához mennyivel járulhatnak; b) törvénytelen gyermekek-nél figyelmeztessék az anyát, hogy követelését a törvénytelen apa ellen bírói uton érvényesítheti; c) a szülők vagy nagyszülők vagyontalansága esetén kitüntetésendő, mi a foglalkozásuk és napi keresményük s ha az a rendes napszámmal egyenlő ne mondják ki a teljes vagyontalanságot s esetleg állapítsák meg, mivel járulhatnak a gyermek tartásához; d) a munka és keresetképtelenség mindig a közhivatalban levő orvos bizonyítványával igazolandó. — Kijelentette végül a miniszter, hogy az első foku hatóság mulasztásából származott minden indokolatlan kiadásáért az előjáró közegeket fogja felelősségre venni.

A képviselőház megalakulása. Az országgyűlési szabadalvűpárt kedden tartott értekezletén kijelölte a Ház elnökét, alelnökét s a képviselőház tisztviselői karába a párt kebeléből választandó tagokat. A Ház alelnökei, a háznagy s a párt kebeléből választandó jegyzők — úgy halljuk — az eddigiek lesznek. Maga a választási aktus, vagyis a megalakulás a házhoz csütörtöki ülésén fog megtörténni. Még ugyanaznap elfoglalja díszes helyét a képviselőháznak ujjonnan megválasztott elnöke, gróf Apponyi Albert. Jászberénybe, választóinak meglátogatására, már mint a képviselőház elnöke fog képviselőkből álló nagyobb társasággal elutazni. A Ház bizottságainak a megalakítása előreláthatólag november első napjaira marad.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház első ülése.

Október 26-án ült össze először az új parlament. Már 10 órakor gyülekeztek az új képviselők. Fél 11-kor a miniszterek is bejöttek az ülésterembe s a Ház egészen megtelt;

Usávosy Béla háznagy állt föl s felkérte a Ház legidősebb tagját: Madarász Józsefet, hogy foglalja el a korelnöki széket. Madarász megnyitja az ülést. Ifjú hévvel beszélt a képviselői hivatásról s óhajta, hogy az Eg óvja e házat minden vésztől. Üdvözlé az új képviselőházat s felszólítja a Ház 7 legfiatalabb tagját, hogy jelentkezzenek korjegyzőül. Sorban jönnek elő: Baross János, Csekonics Gyula gróf, Vilcsék Frigyes gróf, Borbély György, Bethlen István gróf és Szűllő Géza elfoglalják helyeiket. Madarász elnök bejelenti, hogy a miniszterelnöktől egy átirat érkezett, de azt nem hajlandó a Ház elé terjesztetni, mert politikai elveivel ellenkezik s ezért a korelnökségről lemond. Helyét Fabinyi Teofil foglalja el.

Fabinyi korelnök felhívására Baross J. korjegyző olvassa a királyi meghívót az okt. 28-án déli 12 órakor leendő megnyitásra.

Barabás Béla a függetlenségi párt nevében k jelenti és megokolja, hogy ők nem hajlandók a királyhoz meenni a megnyitásra. Széll Kálmán reflektál a Barabás felszólalására s erre a Ház tudomásul veszi a királyi meghívót.

A főrendiház ülése.

Október 26-án déli 12 órakor a főrendiház is rövid ülést tartott. Széll Kálmán miniszterelnök üdvözölte az egybegyűlt főrendeket s felhívta Szabó Miklós kuriai elnököt, mint főrendiház legidősebb tagját, hogy a korelnöki széket foglalja el.

Szabó Miklós éljenek között megy az elnöki emelvényre s felkéri gróf Vigyázó Ferencz, gróf Degenfeld Pál, báró Rudnyánszky József, báró Baich Milan főrendeket a korjegyzői székek betöltésére.

Báró Rudnyánszky József felolvassa a miniszterelnök átiratát, mely a 28-án tartandó trónbeszédre való meghívót tartalmazza s melyet tudomásul vettek. A jövő ülés napját hétfő déli fél 2 órára tűzték ki, melynek egyetlen tárgya a trónbeszéd újból való felolvasása. Ezzel az ülés véget ért.

A trónbeszéd.

A király október 28-án déiben nag. hatású trónbeszéddel nyitotta meg az országgyűlést.

Kiemeli a trónbeszéd, hogy a megvárt országgyűlésnek sok fontos teendője lesz.

A közigazgatás egyszerűsítése, rendezése fogantatosittatik; a vármegyei pénzek kezelése állami kezelésbe vétetnek.

A kivándorlás és bevándorlás tekintetében nagy szabású intézkedéseket helyez kilátásba. Vizi utak, csatornák, kereskedelmi kikötők a fővárosban, vasutak kiépítése eszközöltetik. A katonai büntető törvény reformja is elé fog kerülni, az új jöved. létszám tekintetében is új javaslatot fog előterjesztetni a kormány.

Az ország közgazdasági helyzetének javítása egyik legfontosabb teendője lesz a törvényhozásnak.

Az állami tisztviselők helyzetének javítására a kormány törvényjavaslatot fog előterjesztetni, mely a tisztviselők sorsán — az alsóbb fizetési fokozaton kezdve — a fizetésemelés fokozatos keresztülvitelével igyekszik segíteni.

A közadók reformja is napirendre kerül. Szóval sok fontos körülményre kiterjed a jövő parlamenti munkakör.

TANÜGY.

A sepsi-járási tanítói kör gyűlése.

Uzon, 1901. okt. 25.

II.

A „Háromszékvármegyei Tanítótestület” sepsi-járási körének őszi közgyűlése volt a tegnapi nap eseményei közt a második. Kis községünk intelligenciája élén Ujvárossy József, kir. tanácsossal, a tanítótestület egyik legrégibb tiszteletbeli tagjával, e gyűlésen is megjelent fényes bizonyítékul a népoktatásügy s munkásai iránti önzetlen jóindulatának. A gyűlés első tárgyát az a szép elnöki megnyitó-beszéd képezte, melylyel a kör tapasztalatokban gazdag elnöke: László Lukács, az arany érdemkereszt tulajdonosa, a gyűlést megnyitotta s a tagok figyelmét mindvégig lekötve tartotta. Mivel a gyűlés határozatából e szép beszéd a Székelyföld és Székely Nemzetben közölve lesz, annak részletezésével nem foglalkozom ezúttal. Az elnöki megnyitó-beszéd után Pap György tanfelügyelőségi tollnok olvasta fel a mult ülésnek napló-szerű részletességgel szerkesztett, szépen megírt jegyzőkönyvét. Éljenzéssel hitelesítették.

Most következett a gyűlésnek egyik legértékesebb pontja: a gyakorlati tanítás. Kovács Dénes igazgató-tanító foglalkozott az V. VI. osztálytal. Tanítása tárgyul választotta a földrajz köréből a földrajzi szélesség és hosszúság megismertetését. És ez sikerült is neki. Kitűnően fegyelmezett tanítványát szépen eljáratották a nekik szánt ismeretet, erről fényes bizonyítást tettek szabados feleleteikkel. A körtagjai nemcsak feszült figyelemmel, de valódi érdeklődéssel hallgatták végig a pompás gyakorlati tanítást, a milyenhez különben Kovács Dénes részéről már hozzá is voltak szoktatva. És mi csak azt tesszük még hozzá, hogy Uzon közönsége büszke lehet iskolájának vezetőjére: Kovács Dénesre. A Tatrangi pár alapította iskola egyike e szép megye legjobbjainak.

Két értekezés következett ezután.

„Van-e helye és jogosultsága a népiskolában a buktatásnak helyesebben: osztályismételtetésnek” ezímen Kiss L., a bodolai iskola érdemes igazgatója, olvasott fel egy gyakorlati érvekkel támogatott, talpra esett munkát. Többen hozzászóltak, de módosítás nélkül lett a kör véleményeként elfogadva s a választmányhoz beterjesztve.

A másik értekezés tanítástani-módszertani volt. A helyesírás módszere, fokozatai és beosztásáról szolt s Boda Dénes adta elő

ügyesen, érdekeltően. Ehhez is több hozzászólás volt, de ezt is egyhangulag magáévá s a választmányhoz beterjeszteni határozta a kör. A esinos értekezések letárgyálása után indítványokat tárgyalt a kör, majd megállapította a jövő ülés helyét: Lisznyót, valamint a tárgy sorozatot is előkészítették.

Meg kell még említenem egy jóleső érzéseket keltő dolgot. A gyűlés alkalmával gyermekisteni tiszteletet tartott a templomban Pünköszt István helybeli derék ifju lelkész. Szép volt, épületes, hasznos volt kiesinyekre nagyokra egyaránt. Elismerés érte. E szép dolognak másutt is lehetne követője. Miért nincs? Feleljenek meg reá a legilletékesebb tényezők: a lelkész urak.

V-i.

IRODALOM.

A székelyek kalendáriuma. A Budapesten székelő Székely egyesület képes naptára és évkönyve megjelent az 1902-ik közönséges évre. Már 21 éve, hogy ez a naptár évről-évre bekopogtat a székely emberek házába, mint a székely családok régi, kedves barátja. A Székely-egyesület nem csak szolgálatot tesz a naptárral a Székelyföld művelődésének: lélekmesítő olvasmányának és hasznos ismereteknek gazdag tárháza ez a naptár, vaskos nagy könyv, melynek könyvpiazi értéke 2 koronára becsülhető, de az egyesület 60 fillért adja, hogy a legszegényebb ember is megszerezhesse. A mellett, hogy a Székely-egyesület csak nagy áldozatokkal adhat ily nagy és tartalmas naptárt oly rendkívül olcsó áron a nép kezébe, még a befolyó összegnek is 20% át az elrusitók rendelkezésére bocsátja olyformán, hogy azt valamely helyi jótékony célra fordítsák. Előre bocsátván ezt a következőkben ismertetjük az idei naptár, illetőleg évkönyv tartalmát: Erzsébet királyné szobra Gödöllőn (képekkel), Vörösmarty Mibály, Szilágyi Dezső, Lukács Béla, báró Kemény Kálmán, Viktoria, VII. Edvárd és neje, Bem apó, Felekyné Munkácsy Flóra, Blaháné, Milán király, Csernátóny Lajos, dr. Damokos Andor, Kaposi Molnár Viktor, Málk József, gróf Lázár Jenő, Gegesi Kiss József, mindezek élete és arcképe. Érdekes ismertető ezik van a moldvai csángókról, számos képpel, be van mutatva a Héjasfalván most, október 20-án felavatandó Zeyk Domokos emlékképben, továbbá Szilágyi Sándor kolozsvári szülőháza és Szász Domokos síremléke. Elbeszéléseket, verseket, adomákat irtak bele. Benedek Elek (a naptár szerkesztője), Jakab Ödön, Földes Géza, Csulak Lajos, Tarsasfalvi Albert. Igen becses a székely gazdák és gazdaszonyok számára szerkesztett hasznos tudnivalók gyűjteménye. Közli ezenkívül a naptár a Székely-egyesület összes hiva-

talos dolgait, melyekből megtudjuk, hogy mily fontos missziót teljesít Budapesten a Székely-egyesület szép esőndben, kerülve a lármás díszekedést. A naptárt, illetőleg évkönyvet nagy gondnal szerkesztett „Székely név és évkönyv” fejezi be, mely közigazgatási, törvénykezési és iskolai dolgokban valóságos kalauz. Akik e naptár elárúsítására vállalkoznak, — s ezzel is a székely nép erkölcsi és anyagi javát szolgálják, — forduljanak az egyesület titkárához, Benedek Elekhez (Budapest, VII. ker., Vörösmarty-utca 19.)

NAPI HIREK.

— Kinevezés. A király Molnár Viktor, vallás- és közoktatásügyi ezimzetes miniszteri tanácsost kinevezte valóságos miniszteri tanácsossá. Molnár Viktor a székelyeknek is jó indulatu pártfogója s ezért előléptetése a Székelyföldön is általános meglepetéskeltet.

— Személyi hír. Zagoni Bárá Szentkereszty Stephanie urhölgy, városunk díszpolgárnője, human intézeteink nagylelkű alapítója mult szombaton városunkba érkezett.

— Halálozás. Gróf Széchenyi Pál, az 1882–1889-ik években földművelésügyi miniszter, élete 63-ik évében Budapesten, bőlűszkösödés következtében, egy sikertelen operáció után október 28-án meghalt. A boldogult a székely ügyeknek első lelkes támogatója volt, ő adta az első gazdasági segélyt az Erzsébet árvaleány nevelőintézetnek is a gazdaság létesítésére. Utóbbi években a közügyektől visszavonult.

— Honvédek esküje. A kézdívásárhelyi honvéd zászlóalj ujonezainak ünnepélyes esküje a jövő pénteken (november 1-én) reggel 7 órakor lesz a róm. kath. templomban. Ez alkalommal Tamási plebános ünnepélyes szentmisét fog mondani s ugyanő alkalmi beszédet fog az ujonez honvédekhez intézni.

— Törvényhatósági képviselői választás lesz Kézdívásárhelyen november 5-én (kedden) délelőtt 9 órakor kezdődőleg a városházban. Az 1895-ben városunk részéről a vármegyei törvényhatósági képviselő testületbe megválasztott Bartók Károly és ifj. Kovács János megbízatása lejárván, helyükbe választandók képviselők. Választási joggal bír minden országgyűlési képviselő választásra jogosult polgár városunknak, ki a névjegyzékbe föl van véve.

— Esküvő. Kézdívásárhelyi Széts János m. kir. honvéd főhadnagy október 26-án tartotta Kézdívásárhelyen esküvőjét Tóth Teréz kisasszonnyal, Tóth József szeszgyáros kedves leányával. Áldás és boldogság kísérje a derék ifju pár szép, frigyét.

TÁRCZA.

LEVÉLHULLÁS.

Hatezer esztendő s igazság s mégis olyan nehéz hozzászólni. Mert fáj az embernek apusztulás, a halál tudata, jóllehet sokszor vágyodunk utána. Az ősz emlékeztet minket a mulandóságra, olyan, mint egy hatalmas jelző tábla az országutak mentén: „Emlékezzél meg ember, hogy por vagy és porrá leszel.”

A természet haldoklása valóban megragadóan szép! Ha az ember körültekint egy kisső és vizsgálódik, figyel, eszmél, nézi az elbájoló kimulást, önkénytelenül is ama vágy támad lelkében; vajha az ő halála is ilyen nyugodt, ilyen csendes lenne és a jelenet nagyszerűségétől megkapatva akaratlanul is ismétli a költő szavait:

„Az elmulás bája rajtad
Lelkemen vesz mély fájdalmat
S bár meghalni kéne véled:
Mégis, mégis szeretnélek!”

„Bölcső és sir . . . élet és halál. . . Fenséges örök ígék, melyekről elmélkedni oly világosan tanít a — temető. Bölcső az élet küzdelmeinek kezdete, sir és koporsó a határvonal.” (Gróf Csáky Adorján.)

Elmulik minden. Mulandó minden. Falevelek hullása — élet pusztulása. Fájó és bus érzelmek töltik el szívemet, rázzák meg lelkemet. Hogyisne! Mert én a levélhullásban a halált látom. „Mint mikor az óramutató a tizenegyen van, már tudjuk, hogy nem-sokára új napot kezdünk, ugy november is eszünkbe juttatja, hogy kivüle még csak egy hónapot kell le-morzsolnunk s ismét vége egy esztendőnek életünk-ből is,” mondja Babik. Az idő, mint a szárnyas madár repül tova, magával ragadva oly sok édes re-mény és fájdalmat a nagy semmiség vagy végtelen mindenség — tengerébe.

„Óh a szárnyas idő hirtelen elrepül.

S minden műve tűnő szárnya körül lobog.”

Alig szólal meg a viruló kikelet hirdetőjének éneke; alig sül le az éltető napsugár a földre; alig gyönyörködünk a természet szépségeiben, már itt a halál, a pusztulás, az — Ősz.

„A mint a hab, oly sietve

Tűnnek éltünk napjai,

Mint a rózsa, úgy hullnak le

Szép korunk virágai” . . .

Minden nap látom a tanári szoba ablakából a gondtalan, a játszó gyermekeket. Itt szemlélem az életet. A viruló, a pezsgő életet. S néhány lépésnyire fölök az elmuló természet, a falevelek zörgése, a virágok hervadása, a hideg, csipős szél, a lomb-jaiktól megfosztott, csupasz ágak. Hogyne ébresztene ez bennem bus, fájó érzetet!

Csak játszatok édes gyermekek, élvezzétek az örök, gondtalan tavaszt, mert a jövő bizonytalan számotokra is. Mit is mond Jób?

„Háromféle futta van az időnek. . .

Lassan, vontatva jó felénk a várt jövő,

A jelen, mint a nyíl sebessen röppen el,

Örökesendes a mult, soha vissza se jő.”

Hát csak játszatok! Tietek az élet, mienk a küzdelem. Majd reátok is kerül a sor. Kivétel nincs. A törvény ereje egyformán szól mindenkinek. „Küzdj és bizva-bizzál.”

Szobám ablakából is kitekintek a végtelen távolba. És a lelkem dolgozik. Szedegeti elő a multakat. Hol vannak a büszke nemzetek és népek, melyeknek történetét iskolai könyveitekben tanuljátok? Hol vannak? Hova lettek? Ledőltek azok is, és rajtuk az enyészet sivitó szele hirdeti a mulandóság szigorú törvényét.

„Minden csak jelenés, minden az ég alatt,
Mint a kis nefelejt enyész” . . .

Ezen rideg, bus gondolatok közt azonban vigasztaló eszme is támad elmémbe. . . . A falevelek, melyeket a hideg szél leszórt, édes nyugalmat lelnek az anyaföld kebelén. És ha majd a természet új életre támad, ha új élet esendül meg a hantokon: poraikból mintegy feltámadnak, újra ott zöldelnek régi helyükön, a mint a költő oly talá-lóan énekl:

— **Reformatói ünnepély.** A kézdivásárhelyi ev. ref. egyház november 3-án, vásárnap délelőtt 10 órakor, a piaci nagy templomban reformatói emlékünnepelet tart a következő műsorral: 1. Invo-catio VI. dics. Énekli a gyülekezet. 2. CLXXIV. dics. 1. vers. Énekli a gyülekezet. 3. „Szállj szívünk-be szent igazság.” Éneklik a polgári leányiskola növendékei. 4. Imát mond Ősz Lázár s. lelkész. 5. „Menny, föld, tűz, víz.” Éneklik Tiszt. Szabó Jenőné asszony és Zajzon Piroška, Baka Irma, Szőcs Amál és Székely Mariska kisasszonyok. 6. Alkalmi egy-házi beszédet mond Szabó Jenő rendes lelkész. 7. „Magyar gályarabok éneke.” Éneklik a kantai gimnásium ref. növendékei. 8. Utó ima. 9. CLXXII. dics. 7. vers. Énekli a gyülekezet. — Ugyancsak november 3-án, este fél 7 órakor az áll. elemi iskola tornatermében tetszésszerinti belépti díj mellett vallásos estély rendezték, melynek műsora a követ-kező: 1. „Isten jószágod végtelen.” Éneklik a polgári leányiskola növendékei. 2. Szaval: Meggyaszai Piroška. 3. „Mennyben lakó én Istenem.” Énekli az isten tiszteletén is szereplő női kar. 4. Felolvas Szabó Jenő rendes lelkész. 5. XXXIII. Zs. Éneklik a polgári fiúiskola ref. növendékei. 6. Szaval: Nagy Gerő énekvezér. 7. XC. Zs. Énekli a közönség. Ugy az istentiszteletre, mint az estélyre a nagy közön-ség tisztelettel meghívatik.

— **Országos vásár** volt október 26–29-ik napján Kézdivásárhelyen. Ugy a baromvásáron, mint a kirakó vásáron nagy közönség vett részt, de az általános pénzihiány, a nagy szegénység igen érezhető volt. A kínálat elég nagy, a kereslet azonban esékély volt. A kereslet a legnépszerűbb tárgyakban is a legkisebb mértékre szorítkozott. Szóval az iparosok, kereskedők és gazdáknek e vásárhoz fűződött reményeik csak a legkisebb mérték-ben valósultak meg.

— **Iskolafőlavatás.** A brassói róm. kath. fő-gymnasium új épületének ünnepélyes főlavatása november 3-án, vasárnap délelőtt lesz. Az ünne-pélyen gróf Majláth Gusztáv Károly püspök is közreműködik, szent misét mond, melyen a főgym-nasium ifjusága a szent áldozáshoz járul. Kézdivá-sárhelyről Hassák Vidor igazgató vezetésével a főgymnasium tanári testületének több tagja fog részt venni a felavató ünnepen.

Oklevél átadás. A „Háromszékvármegyei Tanítótestület” Kádár Lajos, laborfalvi ny. áll. isk. tanítót, kinek a tanítótestületi élet felvirágztatásában kiváló érdemei vannak, múlt évben Kézdivásár-helyen tartott közgyűlésében tiszteletbeli tagjai közé választotta volt. Az erről szóló tiszteletbeli tagsági oklevelet folyó hó 23-án adta át a kitüntetettnek a tanítótestület küldöttsége: M. Székely János, elnök vezetése alatt Csinádi Lajos, Vajna Károly, Nagy

Károly és Kovács Dénes. M. Székely János elnök szép szavakban méltatta Kádár érdemeit s éljenzések között adta át a díszes kék bársonytokba helyezett oklevelet, melyet a kitüntetett hálás szavakban köszönt meg.

— **Mindenkitől elhagyatva.** Márkosfalvi Gergely Mihály 67 éves földmivesnek egykor szép családja volt. Felesége ezelőtt mintegy 4 hónappal örök nyugalomra tért, míg nagy fia hárman az országban szétszórta látnak a mindennapi kenyerük után. Valaha jobb és szebb napokat is élt az öreg Ger-gely, s bár a megélhetése most is biztosítva volt, fájt neki nagyon a felesége halála s az is, hogy fiai is mind elhagyták s neki egyedül kell leélnie hátra-lelvő napjait. E gondolatokkal nem tudott a szegény öreg sehogysem megbékélni. Megunta az örök s egyedül létet. Felakasztotta magát a saját házában. Ugy találták meg ismerősei, megdermedten.

— **A szülői gondatlanság áldozata** lett Voláiban egy Albert Ágnes nevű 5 éves kis leánya. Szülői magukra hagyták a szobában a sza-bad tüzhely mellett. Ruhája egy kipattant szikrától meggyuladt s a szegény kis gyermek — míg jaj-vezekelésére segítségére jöhettek volna — összeégett s iszonyu kínok között kiszenvedett. Október 28-án boncolták föl hivatalosan s ejtették meg a vizsgá-latot, mely megállapította, hogy a kis gyermek a szülői gondatlanságnak lett szomorú áldozata.

— **Napokig eltemetetlenül** feküdt halottas ágyán Alesernátonban Badi Dávidné, 50 év körüli napszámos, ki utóbb Timár Gábor földmivessel élt vadházasságban. Még október 18-án meghalt; Timár Gábor leült a halottas ágya mellé s ott őrizte szót-lapul az elhunytat s ha kijár, is házából, a halálo-zást senkivel sem közölte. Folyó hó 22-én azonban valahogyan tudomására jutott mégis az eset az elől-járáságnak s jelentése folytán folyó hó 23-án kiszállt a kir. törvényszéki vizsgálóbíró s megejtette a hivatalos boncolást. Ez konstatálta, hogy az asszony természetes halállal halt meg s Timár Gábort nem érheti gyanu miatta, mivel ő csak fájdalomában nem közölte az esetet senkivel, s e miatt nem akart megválni is tőle.

— **Medve vadászat Bereczkben.** Egy elő-kelő ifju ur folyó hó 11-én medve vadászatot ren-dezett saját költségén. Ez alkalomra, megszerezte magának mindazon kellékeket, a melyek úgy az egyéni mint a törvényes szabadságot 5 napon át nem korlátozhatták, de az ojtó-telepen lévő erdő-kerülő, a főhatóságok által kiállított s neki több-izben felmutatott igazolványok daczára is nem birt annyira lojálitással, hogy szabadságát meg ne gátolja, hanem összes vadászatára alkalmazott embereivel, — ugyanazon időben, a mikor már a maczkó be-kerítve lett — a területéről bekísérte. Ez által az

egyéni szabadságot, felsőbb hatóságok hivatalos el-járásait sértette meg, a minek megtorlására felhívja a közigazgatás figyelmét. (Beküldetett.)

— **(Székely Társaság Kolozsvárt.)** Az ujab-ban széles mederben megindult akció, mely a züllo székelység régi erejének helyreállítását célozza, létrehozta a Székely Társaságot, barátságos körö-ket, melyek a mozgalmat minden téren támogatják. Ilyen Székely Társaság alakult meg okt. 23-án Kolozsmegyei Tanítótestület közgyűlését követő ban-kett végeztével. Az eszmét Sándor József orsz. kép-viselő vetette fel, s mikor többek esatlakoztak a tervhez, megalakult a tisztikar. Tiszteletbeli elnö-ökké: Bódi Ákos gróf főispánt, Bartók György dr. ref. püspököt és Ferencz József unitárius püs-pököt választották meg. Elnök: Kozma Ferencz, társ elnök: Boross György, jegyző: Nyárádi Lajos lett. Az értekezleten egyébként, többek közt jelen voltak: dr. Haller Károly, Kozma Ferencz, Boross György, Sándor József, Lehmann Róbert, Péterffy Dénes, Iszlay Márton stb.

— **Tűzvész.** Haralyban a múlt szerdán este 10 óra tájban kigyult a Fejér Árpád birtokos istállója s földig leégett. A tűz gonosz kéz műve; de hogy ki tehette, nem is sejtik.

— **A nagyborosnyói mükedvelők** folyó évi október hó 27-én a község háza dísztermében tánc-vgalommal egybekötött jótékonyező mükedvelői előadást rendeztek, mely alkalomból a „Peleskei nótárius” került színre.

CSARNOK.

Emlékezés 1849. október hatodikára.

— Szabó Jenő ref. lelkész beszéde. Elmondotta Kézdivásárha-lyen. 1901. okt. 6-án. —

III.

A bosszuállás démona meglebbenti sötét szár-nyát. A bátrak, a dicsők, kiket harezok fergetegében tisztelettel került ki a halál, gonosztevők sorsára jut-nak. Hámán fattyu vért szomjuhozik és nincs Eszter, ki fölrazza Assavérus király lelkiismeretét: „Engedd meg az én nemzetemnek életét, mert eladtunk, hogy elveszessenek, megöljenek és eltöröljenek minket!”

A ki nem tudott hős lenni a harezmezőn, ba-kóvá lett. Bitófát faragott és nem vette észre, hogy ugyan abból a fából farag, melyből Krisztus Uruk keresztje készült. Ehez a fához gyalázat nem tapad és ha könyörtelen végre sötéte festette, azt is be-ragyogja sugarával a legnagyobb vértanu örök biz-tatása: Ne féljete azoktól, a kik a testet megölik, a szellemet pedig semmiképen meg nem ölhetik.

„Jön a tavasz, hoz a fának
Zöldvirágos levelet,
Jön a zephyr, hoz a kertnek
Rózsalmot eleget.
Jön a madár, zeng a bokor
Zöld a liget, újra él” . . .

Igy van ez földi életünkkel is. Ha kialudt tes-tünk világa, visszatérünk eredetünk színhelyéhez a puha ágyba, az anyaföldre, kipihenjük a terhes fá-radalmakat.

Mikor aztán a feltámadás trombitája harsan’ új élet erővel eltelve kezdjük a szebb, boldogabb életet.

Feltámadás! Dicső hitigazság Te! Üdvözöllek lelkeim legszentebb örömeivel; vigasztaló csillag gya-nánt ragyogsz te a komor sir felett; mennyei fé-nyeddel megarányozva a temető durva göröngyeit. Feltámadunk „S a szem mégis sir, a szív mégis sajog, ha kialszik egy-egy kedvesének élete, az ember elfogódik mégis, ha koporsót lát. Igaz, mert az ember nemcsak hisz, nemcsak remél, hanem szeret is. A szeretet pedig inkább érez, mint szá-mol, a szeretetnek fáj az elválás.”

*

Holnap is halottakat gyászolunk. Mi a sir? Kívül kereszt, belül sötétség, a legnagyobb titok-nak éjele. Ezt senki sem korúli ki:

„Légy gazdag vagy koldus,
Szolga vagy király
Ifju vagy elaggott,
Izmos vagy szikár!
Egy csapással elejt
És rideg sirba ejt:
A kemény halál” . . .

Lépjünk be a sirkertbe.
Menjünk a csendes birodalomba,
Zengedezzünk
Rachel siralmait:
„Temetés lesz holnap
Jertek el, őh jertek
Látogassuk együtt
A temető-kertet. . . .
Nem irtózom többé.”

Már előtte való este megnépesülnek a hantok, hol elhunyt szöreteink pihennek; a sirokat, melye-ken az őszi dér elfonnyasztá a virágokat s melye-ket, mint halotti szemfedő, a lehullott sárga leve-lek takarnak be, virágkoszorúkkal, pislogó mécse-sekkel ékesítik fel; alig lehet sirt látni, a mely előtt ne térdelne és ne imádkoznék valaki . . .

Oh be szép is ez!
Itt az árván maradt gyermekek; Ott bánatos szülők; az özvegyek panaszos zokogása; a bajtársak

megható fohászai . . . egy lehulló könyesöpp a leg-drágábbnak sirhantján, mindenütt megihletett ar-czok; mindenütt a gyászoló bus sóhajai . . .

„Van, mindenkinek van halottja,
Kiért imádkozni siet,
Virágot rak a bus halomra
S világló, fényes mécseket.”

November 2-ika a hivatalos halottak napja Levélhullás Siratja a fa is diszeit. Fáj a szegény-nek a pusztulás tudata. Menjünk ki mi is, itthon felejtett halandók néha-néha a temető kertbe, de „nem szabad megállni a rögnél, a hervadó virágnál, a porladozó esontnál, nekünk tul kell nézni e muló képeken s a düledező romok mögött új vár-ak tornyára esik tekintetünk, ormán a halhatat-lanság hajnalfényével. Szépek e romok, mint a köl-tészet, melynek szelleme oly sokszor pihon meg rajtuk.”

Levélhullás — halál képe.
Böleső és sir.
Élet és pusztulás

ASBÓTH VIKTOR.

Atyámfiai! Az emberiség legnagyobb jótévője minden időben a vértanú. Krisztus evangéliuma nem hoz vala oly dus hajtásokat, ha gyökerét meg nem áztatja az ő ártatlan kiontott vére. Az igazságért áldozatkészséget a Golgoták levegőjéből szívunk, az ember erkölcsi életének pedig egyetlen fundamentuma az igazság. A szeretet maga sem egyéb, mint az élet legmagasabb rendű igazsága.

Népek története bizonyítja, hogy az igazság akkor hódított legbiztosabban, ha virága átvert szívek porából fakadt. „Bizonyára az igazért is nehezen hal meg az ember” mondja Pál apostól, de a ki ezért az „igazért” életét viszi áldozatul, az méltó arra, hogy mint István, áldozatának dicső perezében megnyilatkozzon menyeket lásson, méltó, hogy megdicsőüljön az egymás nyomába lépő nemzedékek emlékeztetésén! Ott ragyog e megdicsőülés fényében a ti szellemetek is, nemzetem marttyrjai! Betölt rajtunk az ítélet. „Vérontás nélkül nem leszen bocsánat” és ti egy ezredév bűnét töröltétek el dicső halálotok engesztelő áldozatával!

* * *

Atyámfiai! Haggeus próféta szavaival fordulok tihozzátok: Gondoljátok meg szívetekben a naptól fogva az elmúltakat! Vizsgálódjatok: mi az a vértanú példájában, a mi lebirhatatlan erővel vitte előbbre a haladást; mi az a mi biztosította az erkölcsi világrend dindálát? Én az emberiségért hozott áldozatokban: az önzetlen erény szentségét látom megpéldázva. Hősiesség, lelki nagyság kellett minden időben ahoz, hogy valaki az örök emberi ideálokat önzetlenül szolgálja.

Ma még inkább kell, mint valaha. Mert ez a mai kor beteg. Ma nem eszmék, hanem érdekek szolgálatában állunk. Nem eszményekért: de pusztán anyagi jólétért küzdünk. Nem az igazság öntudatát keressük, hanem elismerő mosolyt azoknak ajkáról, kiknek látszólagos nagysága saját törpe-ségünkön épült fel. A mi magyar társadalmunk szomorú jeleit mutatja a nagy betegségnek. Valami sajátságos, idegenszerű életnézet mérgezte meg a közfelfogást. Hamis szemüvegen át nézzük a históriát s kinevetjük Egyiptom zsidó rabszolgáját, ki a pharao udvarában Kánaán szabad mezőiről álmodozik. Küzdelmeink miatt Izraelhez hasonlítjuk magunkat, pedig nem hasonlítunk hozzá. Igaz, Izrael is csak egy maroknyi nép volt. Izrael is elszigetelten állott a népek óceánján Izrael is megtépte, összehúzta nem egyszer a századok sebes zivatarai. De mikor elbukott, a mikor letiporták, még akkor sem aljasodott le annyira, hogy meghajoljon. Epithésis idegen istenei előtt! Ne őrítetek félre! Nem gyűlöletet hirdetek én a szent helyről! Ám legyen megboesátva a mult, de ne legyen elfeledve. És a mult feledése által ne legyen eljávva a jövő! Mit fognánk felelni majd a történelem ítélőszéke előtt, ha az utánunk következő nemzedék a függetlenségnek még ideálját sem ismeri?

Ismét oda térek, a hol kezdtem. Az ókor ama fölirata: Itt haltunk meg a törvényeknek engedelmeskedve. Azoknak a törvényeknek, miket nem a viszonyokkal megalkuvás, hanem egy nép erkölcsi életének közszüksége teremtet. Ezeknek tisztelete: a szabadság. Ezért a szabadságért szenvedtek halált azok, kiknek emlékeztető a mai napon kegyetlen gyászszal megünnepeljük.

És én e nagyszerű áldozatra tekintve, jóslatot mondom nektek, Atyámfiai! Mert az nem lehet, hogy annyi szív hiába ontá vért! A vértanú önfeláldozása egy nép erkölcsi életében, eredményeiben meddő nem maradhat. Az ártatlanul kiontott vérnek minden csöppje kell, hogy termékenyítőleg hasson a milliók lelki világára. Mikor az öntudatraébredő nemzedék szent sirjaikhoz elzarándokol, ott nagy lecskét fog tanulni. Meg fogja tanulni, hogy a jövőnek építő mestere nem a kislelkűség, hanem az áldozatra elszánt akarát. Meg fogja tanulni, hogy

az önállóság oly kincs, melyet eltékozolni egyenlő az öngyilkosság bűnével. És szeut elhatározás fog lelkében támadni, hogy az élethez való jogát sem félelemből, sem a hatalom kegymsolyáért áruba nem bocsátja. Megfogja tanulni, hogy ő is csak akkor számíthat az utókor tiszteletére, ha szíve mélyén melegengeti egy ezredv küzdelmeinek szent ideálját. Ez az ideál: a magyar nép történelmi nagy elhivatása.

És akkor munkára fogja vetni kezeit.

És megfogja építeni: Magyarország boldog jövődjét!

Az lesz a teljes megvilágosított és „annak utána nem leszen háborúság!”

Oh megdicsőült alakjai népem történetének! Pihenjétek csöndesen bemohosult sirotokban.

A világosság, melynek fáklyája kezetekben lobogott, nem fog kialudni, de mindent átható sugarával százszázalék almat tölti be.

Az ige, melynek áldozó papjai lettetek, nem fog elnőmulni, de mind hangosabban dobban vissza milliók szívében, mint az élet legdrágább kincsének, a szabadságnak evangéliuma!

Legyetek áldva mindörökké

Szerkesztői üzenet.

Czucz J. Bánffy-Hunyadon. Dobogó szüntettük be a lapot, csupán a kiadóhivatalban fordult elő egy kis tévedés. Most újra megindítottuk. A reggeli levelet várjuk. Szíves elnézés — a lap kiadásáért s még szívesebb üdvözlét!

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.
Kiadó lap tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Hirdetések.

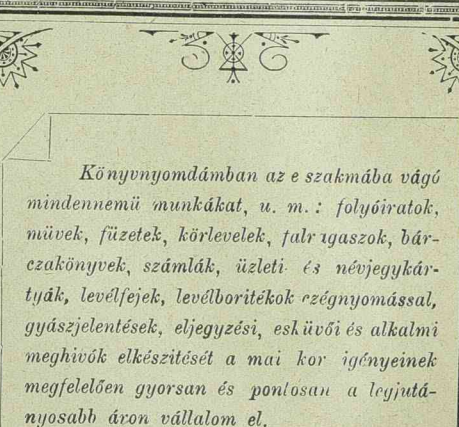

Olcsó arak! Pontos kiszolgálás!

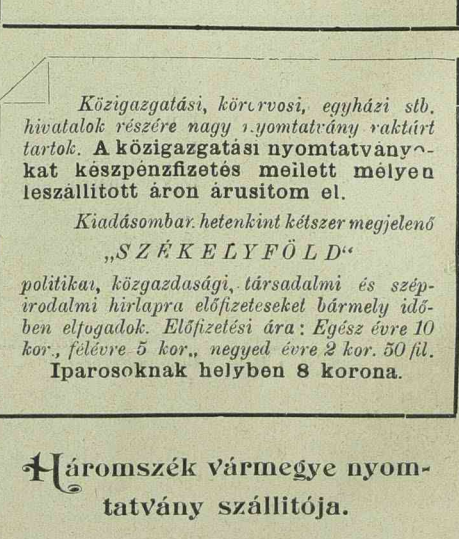

IFJ. JANCÓSÓ MÓZES

gőzerőre beindozott könyvnyomdaja, könyvkötészete, papir- és írószerkeskedése Kézdi-Vásárhelyt.

Könyvnyomda!

Papírkereskedés!

Háromszék vármegye nyomtatvány szállítója.

jó családból való felvétetik; egyik nyomdász, a másik könyvkötő tanr'ak

Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában.

Ny. Ifj. Jancsó M.-nél Kézdi-Vásárhelyt.